

Eesti Haigekassa 2020. aasta I kvartali aruanne

Sisukord

Lühikokkuõte.....	2
Eelarve täitmise aruanne.....	3
Tulud.....	8
Tervishoiukulud.....	9
1. Tervishoiuteenused.....	9
1.1. Haiguste ennetamine.....	9
1.2. Üldarstiabi.....	9
1.3. Eriarstiabi.....	10
1.4. Õendusabi.....	11
1.5. Hambaravi.....	12
1.6. Kiirabi.....	12
1.7. Ravikindlustamata isikute vältimatu ravi.....	12
2. Tervise edendamine.....	12
3. Ravimid.....	13
3.1. Kindlustatutele kompenseeritavad ravimid.....	13
3.2. Täiendav ravimihüvitis.....	13
3.3. HIV, AIDS, antidoodid ja immuunpreparaadid.....	13
4. Ajutise tööõimetuse hüvitis.....	13
5. Meditsiiniseadmete hüvitis.....	14
6. Eestis kindlustatu ravi välisriigis.....	14
7. Muud kulud.....	14
Haigekassa tegevuskulud.....	15
Bilanss.....	16
Tulemiaruanne.....	17

Lühikokkuvõte

2020. aasta I kvartalis kasvasid Eesti Haigekassa tulud võrreldes 2019. aasta I kvartaliga 31,5 miljonit eurot, tervishoiukulude kasv oli samal ajal 18,2 miljonit eurot. I kvartali lõpetasime positiivse tulemiga 4,4 miljonit eurot. Haigekassa I kvartali tulem oli võrreldes planeerituga 24,2 miljonit eurot positiivsem.

2020. aasta I kvartali eelarve täitmist mõjutasid:

- sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa prognoositust 4,7 miljoni euro võrra suurem laekumine;
- tervishoiuteenuste prognoositust 18,2 miljoni euro võrra väiksem kasutus. Tervishoiuteenuste eelarve täitmist on kõige rohkem mõjutanud eriarstiabi vahendite planeeritust väiksem kasutus 16,6 miljoni euro ulatuses. Eriarstiabi teenuseid on kõige rohkem mõjutanud COVID-19 levikust tingitud ravi ümberkorraldamine ja ambulatoorse eriarstiabi osutamise piiramine;
- ravimite prognoositust 3,9 miljoni euro võrra suurem kasutus. Ravimite eelarvet mõjutab kõige enam kindlustatutele kompenseeritavate ravimite suurem apteekidest välja ostmine. Kompenseeritavate ravimite sedavõrd olulise kasvu üks põhjuseid on COVID-19 levikuga seoses inimestes tekkinud hetkeline ebakindlus ravimite kättesaadavuse osas ning selle tulemusena retseptiravimite etteostmine.

COVID-19 viiruse mõju

2020. aasta 12. märtsil kuulutas Vabariigi Valitsus seoses leviva COVID-19 viirusega riigis välja eriolukorra. Alates 17. märtsist piirati plaanilist tööd haiglate statsionaarsetes osakondades, päevakirurgias, päevaravis ning ambulatoorsetes vastuvõttudes. Alates 26. märtsist lõpetati Terviseameti korraldusel hambaarstide ja eratervishoiuasutustes töötavate eriarstide plaanilise ravi osutamine, piirdudes üksnes vältimatu abi osutamisega. Jätkus teenuste osutamine erialadel, milliseid ei olnud võimalik lõpetada või piirata (onkoloogia, hematoloogia, dialüüsravi jm). Ambulatoorse raviteenuse kättesaadavuse kompenseerimiseks rakendati haigekassa eestvõttel laiendatud ning tasustatud kaugvastuvõtu teenust neil erialadel, mis sisalduvad tervishoiuteenuste loetelus ning mida on eriolukorras võimalik kodeerida ka kaugvastuvõtu osutamise korral.

Statsionaarses eriarstiabis valmistasid tervishoiuteenuste osutajad ette COVID-19 patsientide raviks vajalikku taristut: korraldati ümber erakorraliste osakondade tööd, sh ehitati ümber liikumisteid ja palatiblokke, soetati aparatuuri (hingamisaparaate, termokaameraid, patsiendi tervisenäitajate jälgimise monitore jms). Oluliselt tõusis vajadus isikukaitsevahendite järele ning tõusid isikukaitsevahendite kulud. Samuti suurenes oluliselt COVID-19 raviks kasutatud ravimite ning laborivahendite kulu.

Viirusinfektsiooniga seotud erakorraliste kulude katmiseks eraldas Vabariigi Valitsus 2020. aasta lisaelarvest 23.04.2020. aasta määrusega nr 28 „Eriolukorras Eesti Haigekassa kaudu hüvitiste ja teenuste eest tasumise tingimused ja kord“ alusel haigekassale kokku tervishoiu erakorraliste kulude katmiseks 213,2 miljonit eurot. Haigekassale eraldati riigieelarvest 40,7 miljonit eurot töötaja haiguspäevade hüvitamiseks ja 172,5 miljonit eurot koroonaviiruse levikust ja COVID-19 haigestumistest tulenevate suurenenud tervishoiu kulude katteks. Haigekassa lisakulud tekivad eriolukorrast tingituna esmatasandi, õendusabi, kiirabi, eriarstiabi, haiglate, ravimite ja töövõimetushüvitiste valdkondades.

Viirusinfektsiooniga seotud erakorralised kulud omavad haigekassa I kvartali aruandes veel väga väikest mõju, arvestades, et eriolukord kehtestati I kvartali lõpus.

Kevadise majandusprognoosi järgi vähenevad ravikindlustuse makse laekumised 2020. aastal 177,2 miljonit eurot. Samuti väheneb haigekassale eraldatav tegevustoetus 0,8 miljonit eurot seoses mittetöötavate pensionäride arvu täpsustamisega.

Eelarve täitmise aruanne

Tabel 1. Eelarve täitmine tuhandetes eurodes

	2019 I kvartali tegelik	2020 I kvartali eelarve	2020 I kvartali Tegelik	Eelarve täitmine	Muutus võrreldes 2019. Ikvartaliga
HAIGEKASSA TULUD					
Sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa	316 193	336 715	341 394	101%	8%
Tegevustoetus	31 946	39 825	38 073	96%	19%
Tulud kindlustuslepingute alusel	369	364	390	107%	6%
Sissenõuded ja tulud ravikindlustushüvitistelt	380	334	525	157%	38%
Finantstulud	85	12	0	0%	-100%
Muud tulud	5	19	114	600%	2 180%
EELARVE TULUD KOKKU	348 978	377 269	380 496	101%	9%
TERVISHOIUKULUD					
Tervishoiuteenuste kulud	262 374	286 528	268 360	94%	2%
Haiguste ennetamise kulud	3 377	3 796	3 512	93%	4%
Üldarstiabi kulud	33 425	36 392	36 805	101%	10%
Eriarstiabi kulud	187 539	205 171	188 573	92%	1%
Õendusabi kulud	9 127	11 399	10 071	88%	10%
Hambaravi kulud	14 693	15 718	14 099	90%	-4%
Kiirabi kulud	12 392	12 519	13 555	108%	9%
Ravikindlustamata inimeste vältimatu ravi	1 821	1 533	1 745	114%	-4%
Tervise edendamise kulud	517	983	794	81%	54%
Ravimite kulud	37 135	41 371	45 264	109%	22%
Kindlustatutele kompenseeritavate ravimite kulud	32 215	35 696	40 134	112%	25%
Täiendav ravimihüvitis	135	245	182	74%	35%
HIV, AIDS, antidoovid ja immuunpreparaadid	4 785	5 430	4 948	91%	-3%
Ajutise tööõimetuse hüvitiste kulud	49 994	53 288	50 658	95%	1%
Meditsiiniseadmete hüvitise kulud	2 772	3 089	3 002	97%	8%
Eestis kindlustatute ravi välisriigis	1 244	1 556	579	37%	-53%
Muud kulud	521	6 285	4 069	65%	681%

Tervishoiukulud kokku	354 557	393 100	372 726	95%	5%
HAIGEKASSA TEGEVUSKULUD					
Tööjõukulud	1 821	2 094	2 035	97%	12%
Majandamiskulud	451	683	428	63%	-5%
Infotehnoloogia kulud	501	673	548	81%	9%
Arenduskulud	38	86	48	56%	26%
Muud tegevuskulud	166	443	316	71%	90%
Haigekassa tegevuskulud kokku	2 977	3 979	3 375	85%	13%
EELAREVE KULUD KOKKU	357 534	397 079	376 101	95%	5%
EELARVE TULEM	-8 556	-19 810	4 395	-	-

Tabel 2. Olulisemad näitajad aastatel 2016–2020 I kvartalis

	2016 I kvartal tegelik	2017 I kvartal tegelik	2018 I kvartal tegelik	2019 I kvartal tegelik	2020 I kvartal tegelik	Muutus võrreldes 2019 I kvartaliga
Kindlu69statute arv perioodi lõpus	1 238 164	1 238 052	1 242 230	1 252 760	1 262 714	1%
Tervishoiuteenuseid ja hüvitisi kasutanud inimeste arv						
Tervishoiuteenuseid kasutanud inimeste arv	795 554	799 535	804 364	801 101	789 528	-1%
Perearstiabi	619 764	634 368	642 239	630 516	623 405	-1%
Eriarstiabi	420 385	410 860	403 998	401 109	386 575	-4%
ambulaatorne ravi	403 657	396 306	389 252	386 671	372 766	-4%
Päevaravi	18 183	18 067	18 827	19 583	17 094	-13%
statsionaarne ravi	47 702	42 604	41 347	40 864	37 859	-7%
Õendusabi	7 594	7 869	7 800	7 996	8 071	1%
Hambaravi	72 603	69 278	68 325	70 982	67 444	-5%
Hüvitisi kasutanud inimeste arv						
Hambaravihüvitis	0	0	72 820	96 626	95 715	-1%
Proteesihüvitis	0	0	9 753	11 579	9 783	-16%
Soodusravimid	575 539	578 585	595 001	588 650	598 265	2%
Meditsiiniseadmed	31 249	33 121	33 308	34 547	35 333	2%
Töövõimetushüvitis	82 834	88 443	92 595	86 960	82 291	-5%
Vastuvõttude arv						
Eriarstiabi ambulatoorsest vastuvõttude arv	1 063 813	1 032 104	1 008 893	1 009 260	909 941	-10%
Operatsioonide arv	38 994	37 554	37 451	38 722	33 580	-13%
ambulaatorne ravi	4 188	3 637	4 087	4 482	3 856	-14%
Päevaravi	15 131	14 879	15 694	16 181	13 352	-17%
statsionaarne ravi	19 675	19 038	17 670	18 059	16 372	-9%
Sünnituste arv	3 300	3000	3 231	3 045	3 005	-1%
Ravimihüvitis						
soodusretseptide arv	2 056 201	2 070 105	2 134 422	2 056 501	2 346 962	14%
soodusretseptide keskmine maksumus haigekassale (eurot)	16,4	14,4	15,0	15,7	17,1	9%
soodusretsepti keskmine maksumus patsiendile (eurot)	6,7	6,8	7,2	7,0	7,1	2%
Töövõimetushüvitis						

Haigekassa hüvitatud töövõimetuspäevade arv	1 738 194	1 790 059	1 861 096	1 755 723	1 833 891	4%
Ühe päeva töövõimetuse hüvitise maksumus (eurot)	22,8	23,6	25,2	28,5	27,6	-3%

Tulud

Kõige enam mõjutab haigekassa tulude eelarve täitmist sotsiaalmaksu ravikindlustuse osast saadav tulu. 2020. aasta I kvartali jooksul oli sotsiaalmaksu ravikindlustuse tulu laekumine 341 miljonit eurot, mis ületas planeeritud eelarve ligi viie miljoni euro võrra. Sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa planeerimisel lähtusime Rahandusministeeriumi koostatud sүgisesest majandusprognosist, kus eeldati 2020. aastal sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa tulu kasvuks võrreldes 2019. aasta eelarvega 9% ehk 117 miljonit eurot.

Alates 2018. aastast planeeritakse haigekassa eelarvesse täiendava tuluna eraldi riigieelarvest, mida arvestatakse mittetöötavate vanaduspensionäride vanaduspensionitelt. Tegevustoetuse eesmärk on laiendada ravikindlustuse tulubaasi, et vähendada selle sõltumist vaid tööhõivel põhinevast rahastamisest ja tagada seeläbi tervishoiusüsteemi rahastamise jätkusuutlikkus. Riigieelarvest kantakse eraldi sena haigekassale mittetöötavate vanaduspensionäride pensionite kogusummast 2020. aastal 11%.

Tulud kindlustuslepingute alusel tähendab kindlustatud inimesega võrdsustamise lepingust ja Eestis elavate Vene Föderatsiooni sõjaväepensionäride kindlustamisest saadud tulusid.

Aruandeperioodil saadi tulu vabatahtlike kindlustuslepingute alusel 277 tuhat eurot ning Vene Föderatsiooni relvajõudude mittetöötavate pensionäride kindlustamisest 113 tuhat eurot.

Sissenõuetena on kajastatud kindlustusfirmadele esitatud liikluskahju tagajärjel väljamakstud tervishoiukulude sissenõuded ning tervishoiuteenuse osutajatele, apteekritele ja kindlustatutele esitatud nõudeid. Aruandeperioodil laekus nõuetest 525 tuhat eurot.

Haigekassa saab Rahandusministeeriumiga sõlmitud hoiulepingu alusel riigi kontsernikontol hoitava raha jäägilt intressi, mille suurus on võrdne kassareservi tulususega. Tulusus sõltub perioodi jooksul võlakirjaturu hinnaliikumisi mõjutanud sündmustest ja lühiajalise deposiidi intressimääradest. 2020. aasta I kvartalis haigekassa finantstulu ei saanud.

Muudes tuludes on kajastatud haigekassa esitatud nõuded Euroopa Liidu liikmesriikide pädevatele asutustele nende riikide kindlustatutele Eestis osutatud raviteenuste eest, tulu raviteenuste arvete töötlemisest ning tegevuskulude ja ravikindlustuse kuludega seotud valuutakursi muutuste kasumid.

Tervishoiukulud

1. Tervishoiuteenused

Tervishoiuteenuste eelarve planeerimisel on aluseks metoodiliselt koostatud hinnatud nõudlus ehk ravivajadus, mis arvestab teenuste kasutuse trende, esmatasandi arengusuundi ning kvaliteetse ravi ühtlase kättesaadavuse tagamise põhimõtteid. Nõudlust hindame kõikidel erialadel ja teenuse tüüpides. Hindamisel arvestame, kui suur on kindlustatute oodatav tervishoiuteenuste vajadus järgmiseks aastaks. 2020. aastaks on tervishoiuteenuste nõudlus hinnatud üldisemal tasemel võrreldes eelnevatel aastatel hinnatud nõudlusega, st nõudlus on hinnatud Eestis kokku, mitte maakondlikult.

1.1 Haiguste ennetamine

Ennetustegevuse toetamisega aitame kaasa haiguste varajasele avastamisele (laste tervisekontrollid, rasedate ja vastsündinute jälgimine, vähi sõeluuringud), samuti toetame tegevusi, mis on suunatud krooniliste haiguste ägenemiste ning neist põhjustatud tüsistuste ärahoidmiseks või vähendamiseks.

Haigekassa 2020. aasta ennetuse kommunikatsioonitegevused on suunatud rinnavähi ja emakakaelavähi sõeluuringu üldise hõlmatus suurendamisele. Oleme suurendanud teavitust piirkondades, kus osalemismäär on seni olnud madalam. Tuginedes Euroopa Komisjoni soovitudele ja statistilisele haiguskoormusele, laiendati alates 2019. aastast rinnavähi sõeluuringu sihtgruppi. Sihtrühma laiendatakse etapiti, aastaks 2022 kuuluvad rinnavähi sõeluuringu sihtgruppi 50-69-aastased naised. 2020. aastal töötame selle nimel, et alates 2021. aastast oleks riiklikel vähi sõeluuringutel osalemine kättesaadav ka ravikindlustamata inimestele.

Noorsportlaste tervisekontrolli osas jätkasime haigekassas koostööd Kultuuriministeeriumi ja Eesti Olümpiakomiteega, et luua spordiregistri ja haigekassa andmebaasi vaheline infovahetuse võimekus.

Seoses Vabariigi Valitsuse poolt märtsis väljakuulutatud eriolukorraga ning plaanilise ambulatoorse ravi piiramisega sh ennetustegevuste osutamise peatamisega alates 17. märtsist, on osutatud teenuste maht võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenenud kõikide ennetustegevuste liikide lõikes. Kõige enam vähenes rinnavähi sõeluuringus osalenud naiste arv. Võrreldes 2019. aasta sama perioodiga käis 2020. aasta I kvartalis uuringul ligi 2 000 naist vähem, eelarve täitmise maht on 2019. aasta sama perioodi võrdluses 48 tuhande euro võrra väiksem.

1.2 Üldarstiabi

31. märtsi seisuga oli haigekassal leping 427 üldarstiabi teenuseosutajaga. Perekooli nimistuid oli märtsi lõpu seisuga 786 ning ühes nimistus oli keskmiselt 1 574 kindlustatud inimest. Kauguse lisatasu saavaid nimistuid oli 170. Teise pereõe teenust rahastasime 511 nimistus (2019. aasta I kvartalis 448 nimistus), teise pereõe teenuse rakendamine on oluliseks teguriks üldarstiabi kättesaadavuse ning ka kvaliteedi parandamisel.

Tervikliku patsiendikäsitluse ning inimeste jaoks perearsti poolt pakutavate tervishoiuteenuste valiku laiendamiseks toetame uute tervisekeskuste tööle hakkamist. 31. märtsi seisuga oli haigekassal leping 32 tervisekeskusega, kuhu kuulus 169 nimistut.

Tegevusfondi kasutati 987 tuhande euro ulatuses. Tegevusfond on perearsti poolt tehtavate tegevuste rahastamisvahend. Tegevusfondist rahastatakse peamiselt päevakirurgia ja günekoloogia teenuseid. Aruandeperioodil on tegevusfondi rahastamine võrreldes 2019. aasta I kvartaliga kasvanud 147% (588 tuhande euro võrra). Uuringufondi rahastamine on võrreldes eelmise aastaga vähenenud 8%. Tegevusfondi ja uuringufondi muudatused tulenevad teenuste ringi tõstmisest fondide vahel alates 01.01.2020. aastast. Muudatustega kaasnevalt on uuringufondi rahastamise maht haigekassa ja tervishoiuteenuste osutaja vahel kokku lepitud, tegevusfondi maht aga jäetud n.ö avatud kohustuseks.

Lisaks on kasvanud ka e-konsultatsiooni teenuse kasutus. 2020. aasta jaanuarist laiendati e-konsultatsiooni võimalust

lastepsühhiaatria (pilotprojekt) ja androloogia erialaga ning läbirääkimised uute erialade lisamiseks on mitmete erialaseltsidega töös. 2020. aasta I kvartalis osutati e-konsultatsiooni teenust 7 019 inimesele (670 nimistus) kokku 262 tuhande euro eest. Enim kasutati e-konsultatsiooni teenust neuroloogia ja ortopeedia erialadel.

Alates 16. märtsist korraldasid seoses COVID-19 levikuga oma töö ümber kõik perearstikeskused, peatades kogu profülaktilise töö ning võttes patsiente valdavalt vastu kaugvastuvõtu teel. 2020. aasta I kvartalis tehti üldarstiabis ligi 86 tuhat kaugvastuvõttu enam kui eelmise aasta samal perioodil. Üldarstiabi kaugvastuvõttude osakaal moodustas märtsi kuus kõigist vastuvõttudest 53%, suurenedes eelmise aasta võrreldava perioodiga 17%.

Seoses COVID-19 levikuga loodi esimeses kvartalis esmatasandil valvekeskuste võrgustik. Valvekeskuste puhul on tegemist perearstikeskustega, kelle ülesanne on tagada üldarstiabi teenuse pakkumine, kui on vajadus teenuse osutamise ümber korraldada COVID-19 leviku tõttu. Valvekeskused on loodud arvestades piirkondlikke erisusi ja võimekust teenust osutada. Märtsikuu lõpu seisuga on valvekeskustesse kuuluvaid nimistuid üle 150. Valvekeskustele on loodud juhendid oma töö korraldamiseks ning eraldi rahastamismudel.

1.3 Eriarstiabi

2020. aasta eriarstiabi prioriteetideks on eeskätt laste ravi, psühhiaatria, infektsioonhaigused ja suure vältimatu abi osakaaluga erialad. Samuti on eesmärgiks hoida endoproteeside ja kataraktide osas 2019. aasta saavutatud taset.

Endoproteeside ja katarakti operatsioonide rahastuse suurendamine on võimaldanud viimase kahel aastal ravida rohkem patsiente. 2020. aasta I kvartalis vähenes seoses COVID-19ga peatatud ambulatoorse- ja päevaraviga nii endoproteesimiste kui ka katarakti operatsioonide arv. 2020. aasta I kvartalis tehti 3 377 inimesele 3 851 katarakti operatsiooni, mis on 1 386 võrra väiksem kui eelneva aasta samal perioodil. Endoproteesimisi on aruandeperioodil tehtud vähem 169 operatsiooni võrra. 2020. aasta I kvartali jooksul tehti 823 inimesele 857 endoproteesimist.

2020. aasta I kvartali jooksul tasusime 386 tuhande inimese ravi eest, ravi saanud inimeste arv on võrreldes 2019. aasta I kvartaliga vähenenud 4%. Inimeste arvu vähenemine on toimunud ambulatoorse ravi arvelt, kus teenuseid kasutanud inimeste arv on vähenenud ligi 14 tuhande inimese võrra.

Alates 17. märtsist piirati plaanilist tööd haiglate statsionaarsetes osakondades, päevakirurgias, päevaravis ning ambulatoorsetes vastuvõttudes. Sellega seoses vähenes eelmise aasta sama perioodiga võrreldes ravijuhtude arv ambulatoorses ravis kõige enam otorinolarüngoloogia erialal (58%), ortopeedia erialal (45%) ning oftalmoloogia erialal (49%).

Aruandeperioodil osutati üle 900 tuhande ambulatoorse vastuvõtu. Vastuvõttude arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenenud 99 tuhande vastuvõtu võrra (vähenemine võrreldes eelmise aruandeperioodiga 10%).

2020. aasta algusest töötati koostöös teenuseosutajatega kaugteenuse võimaldamise nimel. Seoses COVID-19 eriolukorraga kerkis eriarstiabis teravalt esile vajadus kaugteenuste kui ühe viiruse leviku tõkestamise meetme järele. Haigekassa tasub eriolukorras eriarstiabi osutajatele kõik kaugteenuse osutamise seotud kulud. 2020.a. I kvartalis moodustas kaugvastuvõttude osakaal kõikidest ambulatoorsetest eriarstiabi vastuvõttudest 6%, Ambulatoorses eriarstiabis tehti kokku ligi 54 tuhat kaugvastuvõttu. Kõige enam kaugvastuvõtte viidi aruandeperioodil läbi psühhiaatria erialal (13% kõikidest vastuvõttudest) ja reumatoloogias (12% kõikidest vastuvõttudest).

Vältimatu ravi osakaal ravijuhtudest on aruandeperioodil jäänud eelmise aasta sama perioodi tasemele, aga ravikulude osakaal on 2% vähenenud. Vältimatu ravi osakaal ravijuhtudest on kõige suurem onkoloogia erialal, moodustades 34% eriala ravijuhtudest, ning pediatría ja kirurgia põhierialadel, moodustades vastavalt 31% ja 29% eriala ravijuhtudest. Ravikuludest on suurim vältimatu ravi osakaal aga pediatría ja sisehaiguste erialal, moodustades 54% kummagi eriala kuludest.

Raviarvetel kajastatud tervishoiuteenustest suurima rahastamise osa moodustasid uuringud ja protseduurid (25%) ning voodipäevad (24%). Voodipäevade kasutus vähenes võrreldes eelmise aasta sama perioodiga nii kasutuskordade arvu kui ka summa osas. Uuringute ja protseduuride kasutuskordade arv on vähenenud 4%; rahastamine on aga jäänud eelmise aastaga samale tasemele.

2020. aasta I kvartali jooksul rahastasime 3 005 sünnitust, mis on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 1% vähenenud.

Eriarstiabi kättesaadavus

Seoses Vabariigi Valitsuse poolt välja kuulutatud eriolukorra kehtestamisega vähenes märtsis raviasutustes plaaniline ravitöö. Sellest tulenevalt muutus ka ravijärjekordade andmete esitamine haigekassale. Ravijärjekordade kohta esitasid andmed vaid haiglavõrgu arengukava haiglad (HVA) eriarstiabi plaanilise ravi järjekordadest 1. märtsi seisuga ning ambulatoorses ravis juba toimunud eriarsti esmaste plaaniliste vastuvõttude ooteaegade kohta jaanuari ning veebruari jooksul.

Ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttud

1.märtsi seisuga on kõikidesse HVA haiglate eriarstiabi ravijärjekordadesse registreeritud kokku üle 129 tuhande vastuvõtu. Võrreldes 2019. aasta sama perioodiga, on eriarstiabi ambulatoorse ravi järjekordadesse registreeritud 2 700 vastuvõttu rohkem. Veidi vähem ootas patsiente päevaravile ja statsionaarsele ravile.

HVA haiglate ambulatoorsesse ravijärjekorda oli rohkem vastuvõtte registreeritud otorinolarüngoloogi juurde, vähem oftalmoloogia erialale.

2020. jaanuaris ja veebruaris toimus 65% esmastest plaanilistest ambulatoorsetest vastuvõttudest ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse (kuni 42 kalendripäeva) jooksul. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on esmaste plaaniliste ambulatoorsete eriarsti vastuvõttude arv vähenenud 11% (suurima mõjuga Lääne-Tallinna Keskhaigla). Vastuvõttude arv suurenes otorinolarüngoloogias (Ida-Tallinna Keskhaiglas). Erialati toimus esmaseid plaanilisi ambulatoorseid vastuvõtte vähem sisehaiguste erialal (Narva Haigla, Rakvere Haigla).

Täpsem ülevaade eriarstiabi kättesaadavusest on leitav [haigekassa kodulehelt](#).

1.4 Õendusabi

2020. aasta I kvartali jooksul osutati statsionaarse õendusabi teenust ligi nelja tuhandele inimesele. Statsionaarse õendusabi teenust saanud inimeste arv on vähenenud 4%.

Koduõendusteenust osutati enam kui nelja tuhandele inimesele, teenust saanud inimeste arv on võrreldes eelmise aastaga kasvanud 11%, teenuse kordade arv on kasvanud 20%.

1. jaanuarist rahastab haigekassa õendusteenust üldhoolekandeesutustes. I kvartalis on haigekassa sõlminud lepingud teenuse osutamiseks 17-ne partneriga (22 teenuse osutamise kohta, teenusel on 1 533 inimest).

Alates 17. märtsist piirati seoses eriolukorra väljakuulutamisega riigis plaanilist tööd haiglate statsionaarsetes osakondades. Statsionaarses õendusabis soovitati patsiente mitte välja kirjutada, kuid samas võtta vastu ka uusi teenuseid vajavaid patsiente, mis omakorda tähendas voodikohtade ning kulude suurenemist. COVID-19 mõju õendusabis saab täpsemalt hinnata järgmise kvartali jooksul.

Õendusabi kättesaadavus

1.märtsi seisuga oli haiglavõrgu arengukava haiglate õendusabi ravijärjekordadesse registreeritud üle 500 vastuvõtu. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on koduõenduse ravijärjekordadesse registreeritud pöördumiste arv jäänud samale tasemele, statsionaarses õendusabis veidi vähenenud. Ravijärjekordadesse registreerunute ooteaeg jääb lubatud maksimumpikkuse piiresse, milleks statsionaarses ravis on kolm kuud ning koduõenduses kaks nädalat.

1.5 Hambaravi

2020. aasta prioriteediks on laste hambahaiguste ennetuse ja ravi teenuste kättesaadavuse ühtlustamine ning parandamine. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on hambaravi teenust kasutanud laste arv pisut vähenenud – 2020. aasta I kvartali jooksul tasusime ligi 55 tuhande lapse hambahaiguste ennetuse ja ravi ning üle kümne tuhande lapse ortodontia teenuse eest. Hambahaiguste ennetuse ja ravi teenust kasutanud laste arv on vähenenud 7% ehk nelja tuhande lapse võrra.

Täiskasvanute mitterahalist hambaravihüvitist kasutas üle 95 tuhande inimese ning proteesihüvitist ligi kümme tuhat inimest. Hambaravi kasutanud inimeste arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenenud 900 inimese võrra ning proteesihüvitist kasutanud inimeste arv ligi kahe tuhande inimese võrra.

Osutatud teenuste mahu vähenemine on tingitud COVID-19 levikuga seonduvast plaanilise ravi katkemisest märtsi kuus. Alates 26. märtsist lõpetati hambaarstide ja eratervishoiuasutustes töötavatel eriarstide plaanilise abi osutamine, piirdudes üksnes vältimatu abi osutamisega.

1.6 Kiirabi

Alates 2018. aastast koondus haigekassasse osa seni riigieelarvest rahastatud tervishoiukuludest, sealhulgas kiirabiteenuse rahastamine. 2018. aastal rahastas kiirabiteenust haigekassa, kuid Terviseamet sõlmis kiirabiteenuse osutajatega lepingud ning jälgis teenuse sisu vastavust lepingule. Alates 2019. aastast sõlmib kiirabiteenuse osutajatega lepingud haigekassa.

1.7 Ravikindlustamata inimeste vältimatu ravi

Alates 2019. aastast rahastab haigekassa ravikindlustamata inimeste vältimatut ravi. Aruandeperioodil esitati haigekassale ligi seitsme tuhande ravikindlustamata inimese vältimatu ravi arvet summas 1,7 miljonit eurot. Ravikindlustamata isikute rahastamiseks planeeritud eelarve ületati 200 tuhande euro võrra, milline oli peamiselt seotud COVID-19 levikuga seotud raviteenuste osutamise eest.

2. Tervise edendamine

Tervise edendamisele on 2020. aastaks planeeritud 4 050 miljonit eurot (kasv 68% võrreldes 2019.a.), millest I kvartali jooksul on kasutatud üle 794 miljoni euro.

I kvartalis on ressursid peamiselt kulunud terviseedenduse projektidele ning kampaaniate elluviimisele. 2020.a. I kvartalis käivitati esmakordselt elundidoonorluse kampaania, mille eesmärk on tõsta elanikkonna teadlikkust elundidoonorlusest. Samuti alustati uute lahendustega emakakaelavähi kampaaniat, millise eesmärgiks on suurendada uuringuga hõlmatud naiste arvu.

Seoses Vabariigi Valitsuse poolt välja kuulutatud eriolukorra kehtestamisega lükkusid edasi I kvartalis planeeritud südame tervise ning rinnavähi sõeluuringu kampaania, mis tingis eelarve alatäitmise. Samas on püütud leida uusi nutikaid lahendusi, mis on aidanud enamuse edendustegevustega edukalt jätkata.

3. Ravimid

Ravimite eelarve koosneb:

- kindlustatutele kompenseeritavatest soodusravimitest;
- täiendavast ravimihüvitisest;
- HIV, AIDS, antidooditist ja immuunpreparaatidest.

3.1. Kindlustatutele kompenseeritavad ravimid

2020. aasta I kvartalis on haigekassal kulunud kindlustatutele kompenseeritavatele ravimitele võrreldes 2019. aasta sama perioodiga 25% ehk 7,9 miljoni euro võrra enam. Suurim tõus kuludes (36%) on toimunud 90% soodusmääraga kompenseeritavate ravimite osas. Kõige väiksem tõus (7%) on toimunud 50% soodusmääraga kompenseeritavate ravimite osas. Kompenseeritavate ravimite kasutuse sedavõrd oluline kasv on pea täielikult tingitud soodusravimite etteostuga, kartuses, et ravimite varustuskindlus ei ole eriolukorras tagatud.

I kvartali eelarve on täidetud 112% ulatuses. Ravimikasutus, mis väljendub soodusretseptide arvu muutuses, võrreldes eelmise aasta I kvartaliga, on tõusnud 14% ehk 300 tuhande võrra. Suurim tõus (21%) on toimunud 90% soodusmääraga kompenseeritavate ravimite osas. Kindlustatu omaosalus on võrdlusperioodil 1,7% võrra kasvanud. Keskmise soodusretsepti maksumus patsiendile on 2020. aasta I kvartalis 7,11 eurot ja see moodustab 29% retsepti kogumaksumusest. Keskmise soodusretsepti maksumus haigekassale on I kvartalis tõusnud 9% (17,1 eurot).

3.2. Täiendav ravimihüvitis

2020. aasta I kvartalis on täiendavat ravimihüvitist kasutatud 182 miljoni euro eest, mis on 35% enam kui 2019. aasta samal perioodil. Suur tõus on seotud soodusravimite suurema etteostuga ning sellest tuleneva suurema ravimihüvitise maksega.

3.3 HIV, antidoodid ja immuunpreparaadid

Alates 2019. aastast teeb ravimihankeid haigekassa. Nimetatud teenuseid rahastati seni riigieelarvest, sest need teenused peavad olema kättesaadavad nii ravikindlustatud kui ravikindlustamata inimestele.

2019. aasta muudatus on vajalik, sest ennetustegevuste olulise osa moodustavad nakkushaiguste leviku tõkestamine vaktsineerimiste abil ning HIVi ja tuberkuloosi ravi tagamine.

4. Ajutise töövõimetuse hüvitised

2020. aasta I kvartalis maksime ajutise töövõimetuse hüvitisi 50,6 miljonit eurot, mis on 664 tuhat eurot rohkem kui eelmise aasta samal perioodil.

Väljamakstud töövõimetushüvitiste eelarve on ületatud haigus-, hooldus- ja tööõnnetushüvitiste osas kokku 0,6 miljonit eurot. Samal ajal võimaldas sünnitushüvitiste eelarvestatust 3,2 miljoni euro võrra väiksem kasutus püsida I kvartaliga väljamakstud ajutise töövõimetuse hüvitise summaga eelarve piires.

Vabariigi Valitsuse 23.04.2020. aasta määruse nr 28 „Eriolukorras Eesti Haigekassa kaudu hüvitiste ja teenuste eest tasumise tingimused ja kord“ rakendamise alusel hüvitab Haigekassa töötaja haiguspäevad riigieelarve vahenditest esimesest kolmanda päevani kõikide haiguslehtede osas, mis on avatud perioodil 13. märts kuni eriolukorra lõpuni. Lisaks avati 16. märtsil kõikidele töötavatele inimestele ajutine võimalus oma haigus- või hoolduslehte ise patsiendiportaaliga avada.

Ajavahemikul 16. märts – 31 märts avati veebis üle 70 tuhande haigus- või hoolduslehe. Kõikide nende töövõimetuslehtede väljamaksmisele eelneb arsti poolne vajaduse kontroll. Esimese kolme haiguspäeva eest tasumist alustati peale seadusandluse jõustumist maikuus ning seetõttu kajastuvad need kulud järgmises aruandeperioodis.

5. Meditsiiniseadmete hüvitised

Võrreldes 2019. aasta I kvartaliga on meditsiiniseadmehüvitiste maht kasvanud 8% ehk 230 tuhande euro võrra, seejuures meditsiiniseadmete kasutajate arv on kasvanud 2% ehk ligi 790 inimese võrra. I kvartali eelarve on täidetud 97%.

Alates 2019. aastast hüvitab haigekassa pideva glükoosimonitooringuga insuliinipumpasid, sensoreid ja saatjat kõigile lastele 90% ulatuses. Võrreldes 2019. aasta võrreldava perioodiga on kasvanud (8%) veresuhkru mõõtmiseks vajalike tarvikute (testribad, lansetid, nõelad) kasutus, sh välja ostetud retseptide arv on eelmise aasta sama perioodiga kasvanud 11%. Samuti on 2019. aasta I kvartaliga võrreldes kasvanud enam püsiva positiivrõhuga seadme maskide kasutus. Meditsiiniseadmete kasutuse tõus on sarnaselt soodusravimitega seotud seadmete etteostuga.

6. Eestis kindlustatu ravi välisriigis

Eestis kindlustatute ravi välisriigis eelarve täitmist on mõjutanud prognoositust väiksem kasutus 976 tuhande euro ulatuses. Alatäitmist mõjutab plaaniline ravi välisriigis (mõju 996 tuhat euro), mis on tingitud riigipiiride sulgemisest tulenevalt COVID-19 levikuga ning sellega seonduvalt plaanilise ravi katkemisest või edasilükkamisest välisriikides.

2020. aasta I kvartali jooksul on haigekassa välisriigis plaanilise ravi eest tasu maksmise kohustuse üle võtnud 33-lt taotluse esitanud kindlustatult. Nendest 18 (sealhulgas 16 last) inimest suunati välisriiki ravile või uuringutele, 8 juhul (sealhulgas 5 last) teostati analüüs(id) ning 7 kindlustatu puhul võttis haigekassa tasu maksmise kohustuse üle seoses luuüdi mittesugulus-doonori otsingutega Soome Punase Risti Vereteenistuse kaudu. Negatiivseid otsuseid tehti kaheksa juhtumi puhul, tühistati/tagastati 7 taotlust.

Aruandeperioodil esitati teistest riikidest raviarveid 101, nendest 23 juhul ravi eest, 11 juhul analüüside eest ning 67 juhul olid arved esitatud luuüdidoonori otsinguga seotud kulude eest.

7. Muud kulud

Muudes kuludes kajastatakse

- toetustegevused;
- Euroopas kindlustatute tervishoiuteenused;
- mitmesugused tervishoiukulud.

Muude kulude eelarve alatäitmist mõjutab mitmesuguste tervishoiukulude eelarve alatäitmine, kuhu on planeeritud vahendid tervishoiuteenuste osutamise kvaliteeti, kättesaadavust ja efektiivsust arendavate tegevuste eest tasumiseks ning kooskõlastatult Sotsiaalministeeriumiga tervisesüsteemi arendustegevuste läbiviimiseks.

Haigekassa tegevuskulud

Haigekassa tervishoiu administreerimise tegevuskuludeks oli 2020. aasta I kvartaliks planeeritud 3,98 miljonit eurot, eelarve täideti 85%.

Kõige enam on tegevuskulude täitmist mõjutanud majandamiskulud ja arenduskulud, mis jäid planeeritud eelarvest oluliselt väiksemaks. Selle põhjuseks on Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud eriolukord, mille tagajärjel toimub haigekassas töö alates märtsikuu keskpaigast valdavalt kodukontorites ning ka paljud arendustegevused on sellest lähtuvalt edasi lükatud teise poolaastasse.

Samas toimus I kvartalis infotehnoloogia baasinfrastruktuuri täiustamine ja arendamine selleks, et parendada haigekassa töötajate kaugtöö võimalusi ja turvalisust.

Bilanss

Aktiva

Tuhandetes eurodes	31.03.2020	31.03.2019
Käibevara		
Raha ja selle ekvivalendid	184 971	151 072
Nõuded ja ettemaksed	132 798	125 239
Varud	9 167	11 681
Käibevara kokku	326 936	287 992
Põhivara		
Materiaalne põhivara	367	635
Põhivara kokku	367	635
AKTIVA KOKKU	327 303	288 627

Passiva

Tuhandetes eurodes	31.03.2020	31.03.2019
Kohustised		
Lühiajalised kohustised		
Võlad ja ettemaksed	83 684	96 429
Lühiajalised kohustised kokku	83 684	96 429
Kohustised kokku	83 684	96 429
Netovara		
Reservid	107 298	107 298
Eelmiste perioodide tulem	131 926	93 456
Aruandeaasta tulem	4 395	-8 556
Netovara kokku	243 619	192 198
PASSIVA KOKKU	327 303	288 627

Tulemiaruanne

Tuhandetes eurodes	01.01.2020-31.03.2020	01.01.2019-31.03.2019
Laekumised riigieelarvest ja sissenõuded teistelt isikutelt	379 992	348 519
Ravikindlustuse kulud	-372 726	-354 557
Sihtfinantseerimise tulud	-	-
Brutotulem	7 266	-6 038
Üldhalduskulud	--3 059	-2 811
Muud tegevustulud	504	374
Muud tegevuskulud	-316	-166
Tegevustulem	4 395	-8 641
Intressi- ja finantstulud	0	85
Aruandeaasta tulem	4 395	-8 556